

ВІДГУК

рецензента, кандидата юридичних наук, доцента,

Кобилянського Олега Леонідовича

**на дисертацію Михайлова Володимира Олександровича на тему
«АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУДОВО-
ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ», поданої на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність дослідження адміністративно-правового регулювання судово-експертного забезпечення визначається критичною необхідністю створення ефективної системи, яка сприяє забезпеченню правосуддя та захисту прав людини в Україні. На даному етапі реформування судової системи є важливим кроком для адаптації до європейських стандартів правозастосування.

Оскільки судово-експертна діяльність є невід'ємною частиною правосуддя, її адміністративно-правове регулювання відіграє ключову роль у забезпеченні надійності доказів, що використовуються у судовому процесі. Незалежність та прозорість судово-експертних підрозділів є пріоритетами, що дозволяють зміцнити довіру до судової системи та зменшити вплив зовнішніх чинників на процес правозастосування.

Дослідження цього питання є необхідним для оцінки існуючих проблем та пошуку шляхів їх вирішення через модернізацію законодавства та імплементацію передових практик. Тема викликає інтерес як серед українських науковців, так і міжнародної спільноти, оскільки ефективне адміністративно-правове регулювання судово-експертного забезпечення є важливою складовою демократичної держави.

За таких умов дисертаційне дослідження В.О. Михайлова вбачається актуальним та своєчасним.

Про актуальність дослідження свідчить те, що робота виконана у відповідності до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових

досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942, Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, схваленої Законом України від 21 листопада 2002 року № 228-IV, відповідає пп. 1–6 Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, затверджених Загальними зборами НАПрН України 3 березня 2016 року.

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є однією з перших спроб на узагальненому рівні, з використанням сучасних методів пізнання та урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права виконати комплексне дослідження галузі судової експертизи, що дозволило обґрунтувати низку нових концептуальних положень і висновків, надати практичні рекомендації та пропозиції з досліджуваних питань.

Здобувач використав численні наукові праці фахівців з філософії, загальної теорії держави та права, теорії управління та адміністративного, конституційного, кримінального, цивільного, інших галузевих правових наук, а також логіки, мовознавства, соціології та ряду інших галузей знань. Нормативною базою наукового дослідження стали Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, законодавчі акти, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, інші підзаконні нормативно-правові акти. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності державних органів у сфері судової експертизи.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: логіко-семантичний, сходження від абстрактного до конкретного, порівняльно-правовий, класифікації, групування, системно-структурний, системно-функціональний, документального аналізу, спеціально-юридичний, статистичний, порівняльно-правовий, структурно-логічний,

компаративний, соціологічного опитування та інші методи пізнання. Загалом, методи дослідження є цілком сучасними й обґрунтованими, що стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених задач. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем щодо формування та практичної роботи в сфері профілактики податкових правопорушень.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що викладені в дисертації, оскільки, на мою думку, вони найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

вперше:

- на теоретичному рівні визначено основні принципи та підходи до адміністративно-правового регулювання судової експертизи, що дозволяє створити цілісну концепцію цього процесу;

- проведено детальний аналіз чинного законодавства, що регулює судову експертизу, з метою виявлення його недоліків та прогалин, а також запропоновано шляхи їх усунення;

- проведено порівняльний аналіз адміністративно-правового регулювання судової експертизи в Україні та інших європейських країнах, що дозволило виявити найкращі практики та можливості їх впровадження в національне законодавство;

удосконалено:

- практичні рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання судової експертизи, які можуть бути використані для підвищення ефективності та якості експертної діяльності.

- методологію дослідження адміністративно-правового регулювання експертної діяльності, що полягає у синергетичному поєднанні філософських, загальнонаукових та спеціальних методів;

дістали подальшого розвитку:

- визначення та розмежування ключових понять, як «висновок експерта», «судова експертиза» та «експертна діяльність», «висновок спеціаліста», «спеціаліст»;

- узагальнення позитивного досвіду зарубіжних країн: аналіз досвіду адміністративно-правового регулювання експертної діяльності в інших країнах;

- визначення напрямів вдосконалення адміністративно-правового регулювання експертної діяльності;

- визначення напрямів вдосконалення адміністративно-правового регулювання висновка спеціаліста як процесуального джерела доказів;

- аналіз законопроектів що до адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що одержані в результаті дослідження висновки і пропозиції можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – як основа для подальшого розроблення теоретичних та практичних проблем адміністративно-правового регулювання експертної діяльності;

- у правотворчості важливим аспектом є уточнення та доповнення чинних законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, норми яких закріплюють адміністративно-правові засади взаємодії судово-експертних установ;

- у правозастосовній діяльності важливим аспектом є підвищення ефективності практичної діяльності судово-експертних установ. (Акт впровадження у правозастосовну діяльність Державного науково-дослідного

експертно-криміналістичного центру МВС України від 17 березня 2025 року);

у навчальному процесі результати дослідження можуть бути використані під час підготовки підручників, навчальних посібників, науково-методичних матеріалів, робочих програм та лекційних матеріалів з таких дисциплін: адміністративне право і процес, криміналістика, судові та правоохоронні органи України, експертиза у юридичній практиці. У дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення та висновки.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямками подальшої розробки даної проблеми. Зокрема:

1. Передусім вважаємо за необхідне звернути увагу на необхідність уточнення місця і ролі судової експертизи з позицій історіографії. Яким чином історичні події періоду незалежності вплинули на становлення даного інституту ?
2. Підтримуючи точку зору дисертанта, що до «необхідності подальшого розвитку інституту висновка спеціаліста, як джерела доказів» це дійсно може зменшити навантаження на науково- дослідні інститути судових експертиз і прискорити строки досудового розслідування і судового розгляду.
3. Непереконливими, з нашої точки зору, постають аргументи, що «Констатовано, що джерела адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності в Україні необхідно змінювати і вдосконалювати. Систематизація та уніфікація джерел судово-експертної діяльності допоможуть забезпечити ефективне адміністративно-правове регулювання, підвищити якість та науковість судових експертиз». Чи є необхідність удосконалення чи необхідні конкретні зміни?

4. Деякі висновки в роботі мають суто декларативний характер, наприклад висновок, що «що система принципів, як і стандартів судової експертизи повинна постійно розширюватись і доповнюватись і всі ці засади необхідно закріплювати законодавчо у нормативно – правових документах, що регулюють судово-експертну діяльність» (с.168).

Висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову оцінку рецензованої роботи, її вагоме практичне значення.

Основні результати дисертації досить повно викладені в 6 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, 11 тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях. Дисертацію оформлено відповідно до встановлених вимог.

ВИСНОВОК

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення.
Дисертаційне дослідження Михайлова Володимира Олександровича на тему: «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ» є самостійним завершеним науковим дослідженням. Положення та висновки роботи автор отримав особисто, вони є обґрунтованими, містять наукову новизну. При здійсненні дослідження автором було досягнуто поставленої мети та виконано поставлені завдання. Вивчення матеріалів дисертації свідчить про її пошуковий характер, творчий підхід автора до вирішення поставлених завдань.

Результати дослідження дисертанта відрізняються змістовністю теоретичного матеріалу, обґрунтованістю і достовірністю, доведеністю і грамотністю, в повній мірі вирішують поставлену мету. У опублікованих працях автора повною мірою відображені основні положення дисертаційної роботи.

Основні положення дисертації, що задекларовані здобувачем, містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертації.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Михайлова Володимира Олександровича на тему: «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, Порядку присудження ступеня доктора філософії, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, Вимогам до оформлення дисертації, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2017 № 40, що висуваються до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

Кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільного та
кримінального права Навчально-наукового інституту управління
технологій та правових наук НТУ

Олег Кобилянський

Олег Кобилянський
завіряю

Кобилянський О.Р.